EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

15. detsember 2011 *

Kohtuasjas C-409/10,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bundesfinanzhofi (Saksamaa) 29. juuni 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 16. augustil 2010, menetluses

Hauptzollamt Hamburg-Hafen

versus

Afasia Knits Deutschland GmbH,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees A. Tizzano, kohtunikud M. Safjan, M. Ilešič (ettekandja), E. Levits ja M. Berger,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

kohtujurist: J. Mazák,
kohtusekretär: ametnik B. Fülöp,

arvestades kirjalikus menetluses ja 7. juuli 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Afasia Knits Deutschland GmbH, esindajad: *Rechtsanwalt* H. von Zanthier ja *Rechtsanwalt* M. Stawska-Höbel,

– Tšehhi valitsus, esindaja: M. Smolek,

– Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* G. Albenzio,

– Euroopa Komisjon, esindajad: A. Bordes ja B.-R. Killmann,

olles 15. septembri 2011. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada koostöölepingu ühelt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühma ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahel, millele on alla kirjutatud Cotonous 23. juunil 2000 (EÜT 2000, L 317, lk 3; ELT eriväljaanne 11/35, lk 3) ja mis kiideti ühenduse nimel heaks nõukogu 19. detsembri 2002. aasta otsusega 2003/159/EÜ (ELT L 65, lk 27; ELT eriväljaanne 11/46, lk 121) (edaspidi „Cotonou leping"), V lisa protokolli nr 1 artiklit 32 ning nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 2700/2000 (EÜT L 311, lk 17; ELT eriväljaanne 02/10, lk 239) (edaspidi „tolliseadustik"), artiklit 220.

2 Taotlus on esitatud Hauptzollamt Hamburg-Hafen'i (Hamburgi sadama kesktolliasutus, edaspidi „Hauptzollamt") ja Afasia Knits Deutschland GmbH (edaspidi „Afasia") vahelises vaidluses seoses selle äriühingu poolt imporditollimaksu tollivormistusjärgse tasumisega tekstiiltoodete importimise tõttu Euroopa Liitu.

Õiguslik raamistik

Cotonou leping

3 Cotonou leping jõustus 1. aprillil 2003. AKV-EÜ ministrite nõukogu 27. juuli 2000. aasta otsusega nr 1/2000 üleminekumeetmete kohta, mida kohaldatakse alates 2. augustist 2000 kuni AKV-EÜ koostöölepingu jõustumiseni (EÜT L 195, lk 46) (pikendatud AKV-EÜ ministrite nõukogu 31. mai 2002. aasta otsusega nr 1/2002 (EÜT L 150, lk 55)), nähti siiski ette kõnealuse lepingu varasem kohaldamine alates 2. augustist 2000.

4 Muutmisleping kirjutati alla Luxembourgis 25. juunil 2005 ja see jõustus 1. juulil 2008. 14. juunil 2010 võeti vastu nõukogu otsus 2010/648/EL kirjutada Euroopa Liidu nimel alla leping, millega muudetakse teist korda partnerluslepingut ühelt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühma ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahel, millele on alla kirjutatud 23. juunil 2000 Cotonous ja mida on muudetud esimest korda 25. juunil 2005 Luxembourgis (ELT L 287, lk 1). Põhikohtuasja faktiliste asjaolude toimumise aega arvestades on põhikohtuasjas siiski kohaldatav Cotonou lepingu algses redaktsioonis sätestatu.

5 Cotonou lepingu artikkel 100 näeb ette, et „lepingule lisatud protokollid ja lisad moodustavad selle lahutamatu osa. […]”

6 Cotonou lepingu V lisa „Artikli 37 lõikes 1 osutatud ettevalmistusajal kohaldatav kauplemiskord” artiklis 1 on sätestatud, et „AKV riikidest pärinevad tooted imporditakse ühendusse tollimaksude ja samaväärse toimega maksudeta”.

7 V lisa 1. protokoll mõiste „päritolustaatusega tooted" määratluse ja halduskoostöö viiside kohta (edaspidi „protokoll nr 1") sätestab artikli 2 lõikes 1:

„V lisa […] sätete rakendamiseks käsitletakse järgmisi tooteid AKV riikidest pärinevana:

a) täielikult AKV riikides valmistatud tooted käesoleva protokolli artikli 3 tähenduses;

b) AKV riikides valmistatud tooted, mis sisaldavad materjale, mis ei ole täielikult sealt saadud, aga kui neid on AKV riikides piisavalt töödeldud käesoleva protokolli artikli 4 tähenduses."

8 Protokolli nr 1 IV jaotises „Päritolutõend" sisaldub protokolli artikkel 14, mille lõige 1 sätestab:

„AKV päritolustaatusega toodete suhtes kohaldatakse ühendusse importimisel V lisa, kui esitatakse […]:

a) liikumissertifikaat EUR.1 [edaspidi „sertifikaat EUR.1"] […]

[…]".

9 Kõnesoleva protokolli artikli 15 lõige 1 täpsustab, et sertifikaadi EUR.1 annab välja ekspordiriigi toll. Sama artikli lõige 3 sätestab, et „[sertifikaadi EUR.1] väljaandmist taotlev eksportija peab olema igal ajal valmis [sertifikaati EUR.1] väljaandva eksportiva AKV riigi tolli taotlusel esitama kõik vajalikud dokumendid, mis tõendavad asjakohaste toodete päritolustaatust […]".

10 Sama protokolli artikli 28 lõike 1 kohaselt peab nimetatud eksportija säilitama artikli 15 lõikes 3 kirjeldatud dokumente vähemalt kolm aastat.

11 Protokolli nr 1 V jaotises „Halduskoostöö kord" on protokolli artikkel 31 „Vastastikune abi" ja artikkel 32 „Päritolutõendi õigsuse kontroll".

12 Artikli 31 lõige 1 ja lõike 2 esimene lõik sätestavad:

„1. AKV riigid saadavad komisjonile kasutatavate templijäljendite näidised ja nende tolliasutuste aadressid, kes on pädevad väljastama [sertifikaate EUR.1] ning neid sertifikaate ja arvedeklaratsioone hiljem kontrollima.

[Sertifikaate EUR.1] ja arvedeklaratsioone võetakse sooduskohtlemise võimaldamiseks vastu alates kuupäevast, mil komisjon saab kõnealuse teabe kätte.

Komisjon edastab selle teabe iga liikmesriigi tollile.

2. Et tagada käesoleva protokolli õige kohaldamine, aitavad ühendus […] ja AKV riigid üksteisel pädevate tolliasutuste kaudu kontrollida [sertifikaatide EUR.1], arvedeklaratsioonide ja tarnija deklaratsioonide ehtsust ning nendes dokumentides esitatud andmete õigsust."

13 Protokolli nr 1 artikkel 32 sätestab:

„1. Päritolutõendite õigsust uuritakse tagantjärele pisteliselt või siis, kui impordiriigi tollil on põhjust kahelda nende dokumentide ehtsuses, asjakohaste toodete päritolustaatuses või käesoleva protokolli muude nõuete täitmises.

2. Lõike 1 rakendamisel tagastab impordiriigi toll ekspordiriigi tollile [sertifikaadi EUR.1], arve, kui see on esitatud, ja arvedeklaratsiooni või nende dokumentide koopiad, esitades vajaduse korral järelkontrolli põhjused. Järelkontrollitaotluse põhjendusena edastatakse kõik dokumendid ja teave, mille põhjal võib oletada, et päritolutõendis esitatud andmed on valed.

3. Ekspordiriigi toll kontrollib päritolutõendite õigsust. Selleks on tollil õigus nõuda mis tahes tõendeid ja vaadata üle eksportija raamatupidamine või teha muid vajalikke kontrollimisi.

[…]

5. Kontrolli tulemustest teatatakse kontrolli taotlenud tolliasutusele niipea kui võimalik. Nendest tulemustest peab selguma, kas dokumendid on ehtsad, kas asjakohaseid tooteid võib käsitleda AKV riikidest […] pärinevana ja kas need vastavad käesoleva protokolli muudele nõuetele.

[…]

7. Kui kontrollimisest või muust olemasolevast teabest nähtub, et käesoleva protokolli sätteid on rikutud, uurib AKV riik asja ise või ühenduse taotlusel või korraldab asja uurimise vajaliku kiirusega, et selliseid rikkumisi tuvastada ja ära hoida, kusjuures ta võib kutsuda ühendust osalema asja uurimises."

Tolliseadustik

14 Tolliseadustik tunnistati kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprill 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 450/2008, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (ajakohastatud tolliseadustik) (ELT L 145, lk 1), mille teatud sätteid kohaldati alates 24. juunist 2008. Põhikohtuasja faktiliste asjaolude toimumise aega arvestades on põhikohtuasjas siiski kohaldatav tolliseadustikus sätestatu.

15 Põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis tolliseadustiku artikli 220 lõike 1 esimene lause sätestas, et „[k]ui tollivõlast tuleneva maksusumma kohta ei ole arvestuskannet tehtud […] või kanne on tehtud tollivõla tekkimisel seaduse alusel tasumisele kuuluva

tollimaksu summast väiksema summa kohta, tehakse tasumisele kuuluva või tasuda jääva tollimaksu summa kohta arvestuskanne kahe päeva jooksul alates kuupäevast, kui toll olukorrast teada saab ning kui tollil on võimalik tollivõla tekkimisel tasumisele kuuluv maksusumma välja arvutada ja võlgnik määrata (järelarvestuskanne). […]"

16 Artikli 220 lõige 2 nägi siiski ette erandeid järelarvestuskande tegemisest. See oli sõnastatud järgmiselt:

„[…] ei tehta järelarvestuskannet, kui:

[…]

b) tasumisele kuuluva tollimaksu summa kohta ei ole tehtud arvestuskannet tolli eksimuse tõttu, mida ei oleks olnud võimalik avastada tasumise eest vastutaval isikul, kes toimis heauskselt ja järgis kõiki kehtivaid sätteid tollideklaratsiooni kohta.

Kui sooduskohtlemine on kaubale määratud halduskoostöö süsteemi alusel, milles osalevad kolmanda riigi asutused, loetakse nende asutuste väljaantud ebaõigeks osutunud sertifikaat eksimuseks, mida ei oleks olnud võimalik esimese lõigu kohaselt avastada.

Ebaõige sertifikaadi väljaandmist ei loeta eksimuseks, kui sertifikaat põhineb eksportija esitatud ebaõigetel asjaoludel, välja arvatud juhul, kui on ilmne, et sertifikaadi väljaandnud asutused olid või oleksid pidanud olema teadlikud, et kaup ei vasta sooduskohtlemise kohaldamise tingimustele.

Vastutav isik võib toetuda heausksusele, kui ta saab tõendada, et on asjaomaste kaubandustoimingute ajal nõuetekohaselt hoolitsenud selle eest, et kõik sooduskohtlemise kohaldamise tingimused oleksid täidetud.

[…]".

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

17 Afasia kuulub tekstiiltooteid turustavate äriühingute kontserni. Kontserni peakorter asub Hong Kongis (Hiina) ning ta on asutanud äriühinguid muu hulgas Jamaical.

18 Aastal 2002 esitas Afasia taotluse lubada Euroopa Liidus vabasse ringlusse mitu tekstiiltoodete partiid, mis olid pärit äriühingult ARH Enterprises Ltd (edaspidi „ARH"), kes on üks nimetatud kontserni kuuluvatest Jamaica äriühingutest.

19 Afasial lubati need kaubad lasta vabasse ringlusse sel alusel, et ta deklareeris nende päritoluriigiks Jamaica ja esitas Jamaica tolli väljastatud sertifikaadid EUR.1, mis kinnitasid kaupade päritolu.

20 Eeskirjade eiramise kahtluse tõttu kontrollis komisjon, täpsemalt Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) Jamaica välis- ja väliskaubanduse ministeeriumi palvel Jamaical 2005. aasta märtsis läbi viidud uurimise käigus 2002.–2004. aastal välja antud sertifikaate EUR.1. Uurimise tulemuste kohta koostati komisjoni päisega kirjaplangil 23. märtsi 2005. aasta aruanne. Aruande allkirjastasid uurimisel osalejad ning Jamaica valitsuse esindajana välis- ja väliskaubanduse ministeeriumi alaline sekretär.

21 Aruandes tuvastati, et:

– Jamaica eksportijad, sealhulgas ARH, on rikkunud Cotonou lepingu sätteid, sest suurem osa või kõik liitu eksporditud kaubad olid toodetud kas Hiinast pärit valmisdetailidest või oli tegemist Hiinast pärit valmis tekstiiltoodetega;

– on siiski võimalik, et osa eksporditud kaupu on Jamaica päritolu, kuid eksportijad ei suutnud uurijatele sellekohaseid tõendeid esitada;

– Jamaica eksportijad esitasid sertifikaatide EUR.1 väljaandmise taotlustes ebaõigeid andmeid kauba päritolu kohta, mida Jamaica tollil oli kauba päritolu oskusliku varjamise tõttu raske avastada. Viimane toimis heauskselt ja nõuetekohase hoolsusega;

– Jamaica toll tegi järelduse, et alates 2002. aastast välja antud sertifikaadid EUR.1 on ebaõiged ning seetõttu kehtetud.

22 Arvestades seda, et uurimisel ei teinud kontserni Afasia omanikud koostööd, ning pidades silmas asjaolu, et ARH tsehhide ja tööruumide külastamisel ei olnud võimalik leida ühtegi dokumenti, lähtusid eelmises punktis märgitud uurimise järeldused eelkõige veodokumentide ja eksporditud kaubapartiisid käsitlevate, Jamaica ametiasutuste käsutuses olnud dokumentide kontrollimisest, samuti nendel dokumentidel kajastatud andmete võrdlemisest andmetega, mis olid kajastatud dokumentidel, mida edastas uurijatele Hiina toll. Sellest kontrollimisest ja võrdlemisest selgus, et enamik neisse partiidesse kuulunud kaupadest ei saanud olla valmistatud Jamaical, vaid need olid toodetud kas Hiinast pärit valmisdetailidest või oli tegemist Hiinast pärit valmis tekstiiltoodetega.

23 Hauptzollamt algatas 3. mail 2005 tekstiiltoodete partiide suhtes tollimaksude tollivormistusjärgse sissenõudmise summas 62 323,45 eurot.

24 Afasia esitas selle otsuse peale vaide, väites, et kaupade Jamaica päritolu kohta tõendite esitamine on muutunud võimatuks Jamaical asunud tootmistsehhide hävimise tõttu 2004. aasta orkaanis. Pealegi on Jamaica ametiasutuste algselt väljastatud sertifikaadid EUR.1 endiselt kehtivad, sest Jamaica ametiasutused ei ole neid ettenähtud korras kehtetuks tunnistanud.

25 Kuna Hauptzollamt ei muutnud oma otsust, esitas viimane kaebuse Finanzgericht Hamburgile (Hamburgi maksukohus). See kohus rahuldas kaebuse põhjendusel, et vastupidi Cotonou lepingu nõuetele ei tuvastatud imporditollimaksude

tollivormistusjärgse sissenõudmise tinginud asjaolusid mitte Jamaica tollile esitatud kontrollitaotluse või Jamaica tolli korraldatud uurimise alusel, vaid komisjoni talituste korraldatud uurimise alusel. Tekstiiltoodete partiide kohta käivaid sertifikaate EUR.1 ei ole seega ettenähtud korras kehtetuks tunnistatud. Lisaks tõdes see kohus, et Afasial oli õiguspärane ootus nende kaubapartiide importimise õiguspärasuse suhtes.

26 Hauptzollamt esitas selle otsuse peale kassatsioonkaebuse Bundesfinanzhofile (föderaalne maksukohus), kes kahtles Finanzgericht Hamburgi hinnangute põhjendatuses ning otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas ühelt poolt [protokolli nr 1] artikliga 32, milles määratletakse „päritolustaatusega toodete" mõiste ja halduskoostöö meetodid, on kooskõlas, kui Euroopa Komisjon teostab väljastatud päritolutõendite järelkontrolli ekspordiriigis peamiselt ise, olgugi et sealsete ametiasutuste kaasabil, ja kas on tegemist kontrolli tulemusega nimetatud sätte tähenduses, kui komisjoni kontrolli sel viisil saadud tulemused on vormistatud aruandes, millele on alla kirjutanud ka ekspordiriigi valitsuse esindaja?

Juhul kui esimesele küsimusele tuleb vastata jaatavalt:

2. Kas sellisel juhul nagu käesolevas põhikohtuasjas, kus teatud ajavahemikus ekspordiriigi poolt väljastatud [sertifikaadid EUR.1] on kehtetuks tunnistatud, kuna kaupade päritolu ei leidnud järelkontrolli käigus kinnitust, kuid ei saa siiski välistada, et osa eksporditavast kaubast vastas päritolutingimustele, võib tollimaksu

tasumise eest vastutav isik tugineda [tolliseadustiku] artikli 220 lõike 2 punkti b teise ja kolmanda lõigu alusel õiguspärase ootuse kaitsele ning väita, et tema puhul esitatud [sertifikaadid EUR.1] võisid olla õiged ja põhinesid seega eksportija esitatud õigetel asjaoludel?"

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

27 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas protokolli nr 1 artiklit 32 tuleb tõlgendada nii, et AKV riigi poolt väljastatud sertifikaatide EUR.1 järelkontrolli tulemused on siduvad sellise liikmesriigi ametiasutustele, kuhu imporditi neil sertifikaatidel nimetatud kaubad, juhul kui see kontroll koosnes peamiselt uurimisest, mille viis selles AKV riigis läbi komisjon, ja kui selle kontrolli tulemused edastati mainitud ametiasutustele aruandes, millele on alla kirjutanud ka selle AKV riigi esindaja.

28 Nagu Euroopa Kohus on varem märkinud, põhineb liidu ja kolmanda riigi vahel sõlmitud lepingule lisatud päritolureeglite protokollis ette nähtud halduskoostöö süsteem importivate liikmesriikide ametiasutuste ja ekspordiriigi ametiasutuste vastastikusel usaldusel (9. veebruari 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-23/04–C-25/04: Sfakianakis, EKL 2006, lk I-1265, punkt 21, ja 1. juuli 2010. aasta otsus kohtuasjas C-442/08: komisjon *vs.* Saksamaa, EKL 2010, lk I-6457, punkt 70).

29 Mis puudutab ekspordiriigi väljastatud sertifikaatide EUR.1 järelkontrolli, siis on selle riigi ametiasutuste järeldused impordiriigi ametiasutustele siduvad. Nimelt saab toodete päritolu käsitleva protokolliga ette nähtud koostöö toimida vaid juhul, kui impordiriigi toll tunnustab ekspordiriigi ametiasutuste õiguspäraselt antud hinnanguid (17. juuli 1997. aasta otsus kohtuasjas C-97/95: Pascoal & Filhos, EKL 1997, lk I-4209, punkt 33; eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, punktid 72 ja 73, ning 25. veebruari 2010. aasta otsus kohtuasjas C-386/08: Brita, EKL 2010, lk I-1289, punkt 62).

30 Mis puudutab küsimust, kas niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas kujutavad järelkontrolli tulemused endast ekspordiriigi õiguspäraselt antud hinnanguid ning on seetõttu impordiriigi ametiasutustele siduvad, siis tuleb kõigepealt märkida, et vastupidi Afasia seisukohale võib AKV riigi väljastatud sertifikaatide EUR.1 järelkontrolli läbi viia ilma impordiriigi ametiasutuste taotluseta.

31 Sellega seoses olgu märgitud, et lisaks protokolli nr 1 artikli 32 lõigetes 1–6 sätestatud reeglitele näeb selle artikli lõige 7 ette, et eksportiv AKV riik korraldab omal algatusel või liidu taotlusel vajalikud uurimised, et tuvastada ja ära hoida protokolli sätete rikkumisi.

32 Sellest järeldub, nagu rõhutasid Tšehhi ja Itaalia valitsus ning komisjon oma kirjalikes märkustes ja nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 23, et järelkontroll tuleb läbi viia mitte üksnes siis, kui impordiriik seda nõuab, vaid üldiselt ka siis, kui mõnel lepinguosalisel riigil või komisjonil – kelle ülesanne on EÜ artikli 211 kohaselt tagada lepingu rakendamine – on andmeid, mis viitavad sellele, et imporditud kaupade päritolu osas võib esineda eeskirjade eiramist (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsused Sfakianakis, punktid 30 ja 31, ning komisjon *vs.* Saksamaa, punkt 82).

33 Tuleb märkida, et protokolli nr 1 artikli 32 lõige 7 lubab eksportival AKV riigil kutsuda liitu uurimises osalema. Antud juhul ei ole vaidlust selles, et OLAF korraldatud uurimismissioon toimus Jamaica välis- ja väliskaubanduse ministeeriumi palvel. Seetõttu ei saa vastupidi Afasia väidetule pidada OLAF korraldatud uurimist Jamaica territooriumil selle riigi siseasjadesse sekkumiseks ning järelikult ei ole tegemist selle riigi suveräänsuse rikkumisega.

34 Olgu lisatud, et ei protokollis nr 1 ega teistes Cotonou lepingu dokumentides ei ole täpsustatud, millistel tingimustel peab toimuma liidu osalemine uurimistes, mida korraldatakse eksportivas AKV riigis. Konkreetsete reeglite puudumisel ning lepingu õige rakendamise ja hea halduskoostöö eemärki arvestades tuleb asuda seisukohale, et protokolli artikli 32 lõige 7 lubab eksportival AKV riigil, kui ta seda soovib või kui ta nõustub liidu sellekohase ettepanekuga, kasutada OLAF ressursse ja teadmisi, lastes korraldatava uurimise teostada peamiselt OLAF-l. Kui eksportiv AKV riik valib sellise toimimisviisi, on selle riigi poolt järelkontrollija ülesannete nõuetekohaseks täitmiseks piisav, kui ta sõnaselgelt kirjalikult kinnitab, et ta võtab OLAF teostatud uurimise tulemused vastu kui enda omad.

35 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 25 ja 29, peab see uurimistulemuste kinnitus olema kuupäevastatud ning eksportiva AKV riigi nimel nõuetekohaselt allkirjastatud, ning asjaolul, et need tulemused on kirjas OLAF päisega kirjaplangil, ei ole selles suhtes mingit tähendust.

36 Kuna protokolli artikli 32 lõige 7 ei sisalda ka sätteid selle kohta, millises vormis tuleks uurimistulemused edastada importivale liikmesriigile, et need oleksid selle riigi ametiasutustele siduvad, tuleb asuda seisukohale, et kui neile ametiasutustele saadetakse

OLAF uurimise aruanne, mis on eksportiva AKV riigi nimel nõuetekohaselt allkirjastatud ja milles on sõnaselgelt märgitud, et sertifikaadid EUR.1 on ebaõiged ja seetõttu kehtetud, siis saab neile uurimistulemustele kõnesolevate ametiasutuste vastu tugineda.

37 Mis puudutab samuti Afasia tõstatatud küsimust, kas eksportiva AKV riigi nimel uurimisaruande allkirjastanud isik oli mainitud riigi õiguse kohaselt pädev seda tegema, siis tuleb märkida, et esiteks ei saa sellise pädevuse puudumisel pidada AKV riiki uurimistulemusi vastu võtnuks kui enda omi ning teiseks tähendab eksportivate AKV riikide ja importivate liikmesriikide vahelist koostööd iseloomustav vastastikune usaldus seda, et viimased ei pea süstemaatiliselt kontrollima allkirjade kehtivust, mida on andnud isikud, kellel ilmselt on õigus võtta AKV riigi nimel kohustusi ekspordivaldkonnas.

38 Järelikult üksnes juhul, kui on kahtlusi ekspordiriigi nimel allakirjutanud isiku pädevuses, peavad importiva liikmesriigi ametiasutused asjassepuutuvalt AKV riigilt järele uurima, kas kõnesolev isik oli pädev võtma selle riigi nimel kohustusi.

39 Antud juhul tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul hinnata, kas Hauptzollamt oleks pidanud sellise järeleuurimise tegema, arvestades uurimisaruandes sisaldunud teavet ja Afasia väiteid, et välis- ja väliskaubanduse ministeeriumi alaline sekretär ei olnud pädev seda dokumenti Jamaica nimel allkirjastama.

40 Eeltoodut arvesse võttes tuleb esimesele küsimusele vastata, et protokolli nr 1 artiklit 32 tuleb tõlgendada nii, et AKV riigi väljastatud sertifikaatides EUR.1 märgitud kaupade päritolu õigsuse järelkontrolli – mis on põhiliselt seisnenud uurimises, mille on korraldanud selles riigis ja selle riigi palvel komisjon, täpsemalt OLAF – tulemused

on siduvad sellise liikmesriigi ametiasutustele, kuhu need kaubad imporditi, juhul kui need ametiasutused on saanud dokumendi, milles on sõnaselgelt kinnitatud, et see AKV riik võtab need tulemused vastu kui enda omad, mida tuleb kontrollida eelotsusetaotluse esitanud kohtul.

Teine küsimus

41 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b tuleb tõlgendada nii, et olukorras, kus kaupade importimiseks liitu väljastatud sertifikaadid EUR.1 on tunnistatud kehtetuks põhjusel, et need sertifikaadid anti välja eeskirju rikkudes ning neil märgitud sooduspäritolu ei leidnud järelkontrolli käigus kinnitust, võib importija vaidlustada imporditollimaksu tollivormistusjärgse sissenõudmise, kuna ei saa välistada, et osa kaubast on tegelikult sellise sooduspäritoluga.

42 Nimetatud kohus soovib seega teada, millised õiguslikud tagajärjed võivad olla niisugustel nagu käesoleva otsuse punktis 21 osundatud uurijate järeldusel, mille kohaselt on võimalik, et osa kaupu on Jamaica päritolu, kuid eksportijad ei ole sellekohaseid tõendeid esitanud.

43 Sellega seoses tuleb kõigepealt meenutada, et järelkontrolli eesmärk on kontrollida sertifikaadis EUR.1 märgitud päritolu õigsust (9. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-293/04: Beemsterboer Coldstore Services, EKL 2006, lk I-2263, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

44 Euroopa Kohus on selles kontekstis korduvalt otsustanud, et kui sertifikaadis EUR.1 märgitud kauba päritolu ei leia järelkontrolli käigus kinnitust, tuleb asuda seisukohale, et kauba päritolu on teadmata ja et sertifikaadi EUR.1 andmine ning tariifse sooduskohtlemise kohaldamine on olnud ekslik (7. detsembri 1993. aasta otsus kohtuasjas C-12/92: Huygen jt, EKL 1993, lk I-6381, punktid 17 ja 18; 14. mai 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-153/94 ja C-204/94: Faroe Seafood jt, EKL 1996, lk I-2465, punkt 16, ning eespool viidatud kohtuotsus Beemsterboer Coldstore Services, punkt 34).

45 Nimetatud kohtupraktika välistab selle, et importija võiks, viidates kauba teadmata päritolule ja seega asjaolule, et ei saa välistada, et osa kaubast on kehtetuks tunnistatud sertifikaatidel EUR.1 märgitud sooduspäritoluga, pääseda imporditollimaksu tollivormistusjärgsest sissenõudmisest.

46 Kohtupraktika on seisukohal, et importimise ajal mittemakstud tollimaksu tollivormistusjärgne sissenõudmine on tavaline tagajärg, juhul kui järelkontroll ei võimalda kinnitada kaupade päritolu, nagu see on märgitud sertifikaadil EUR.1 (eespool viidatud kohtuotsused Huygen jt, punkt 19, ning Faroe Seafood jt, punkt 16).

47 Importija saab tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b alusel õiguspärase ootuse kaitsele tulemuslikult tugineda ning tema suhtes saab selles sättes ette nähtud erandit tollivormistusjärgsest sissenõudmisest kohaldada siis, kui on täidetud kolm kumuleeruvat tingimust. Kõigepealt on vaja, et nõuetevastane sertifikaatide EUR.1 väljastamine oleks toimunud pädevate asutuste endi eksimuse tõttu, teiseks, et nende eksimus oleks selline, et seda ei oleks olnud võimalik mõistlikult avastada tasumise eest vastutaval isikul, kes toimis heauskselt, ning lõpuks, et viimane oleks järginud kõiki kehtivaid sätteid (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Faroe Seafood jt, punkt 83; 3. märtsi 2005. aasta otsus kohtuasjas C-499/03 P: Biegi Nahrungsmittel ja Commonfood *vs.* komisjon, EKL 2005, lk I-1751, punkt 46, ning 18. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-173/06: Agrover, EKL 2007, lk I-8783, punkt 30).

48 Kui nagu põhikohtuasjas on ekspordiriigi ametiasutused andnud halduskoostöö raames välja ebaõiged sertifikaadid EUR.1, tuleb seda väljaandmist pidada vastavalt artikli 220 lõike 2 punktile b nende ametiasutuste eksimuseks, välja arvatud juhul, kui selgub, et sertifikaadid põhinevad eksportija esitatud ebaõigetel asjaoludel. Kui need sertifikaadid põhinevad eksportija esitatud ebaõigetel andmetel, siis ei ole esimene eespool loetletud kolmest kumulatiivsest tingimusest täidetud ja imporditollimaksud tuleb tollivormistusjärgselt sisse nõuda, välja arvatud juhul, kui on ilmne, et sertifikaadid väljaandnud asutused olid või oleksid pidanud olema teadlikud, et kaup ei vasta sooduskohtlemise kohaldamise tingimustele.

49 Põhikohtuasjas ei sea eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtluse alla kontrolliaruande järeldust, et Jamaica ametiasutused ei teadnud ega võinud teada, et ARH eksporditud tekstiiltooted ei vasta tingimustele, et neid saaks pidada Jaimaica päritolu toodeteks, kuid ta tõstatab küsimuse, kas Hauptzollamtil tuleb tõendada, et ebaõiged sertifikaadid põhinevad selle äriühingu esitatud ebaõigetel andmetel, või tuleb hoopis Afasial tõendada, et ARH esitas Jamaica ametiasutustele asjaolud õigesti.

50 Eelkõige tõstatab see kohus küsimuse, kuidas tuleks põhikohtuasjas esinevatele asjaoludele kohaldada tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b tõlgendust, mille Euroopa Kohus andis eespool viidatud kohtuotsuses Beemsterboer Coldstore Services.

51 Selles otsuses leidis Euroopa Kohus, et impordiriigi tollilt ei saa nõuda tõendamist, et eksportija on esitanud valeandmeid, kui ilmneb, et viimane ei ole vaatamata kohaldatavast regulatsioonist tulenevale kohustusele säilitanud kõnesolevate toodetega seotud dokumente vähemalt kolm aastat. Nimelt ei ole tollil võimalik sellises olukorras tõendada, kas sertifikaatide EUR.1 väljaandmiseks eksportija esitatud andmed

olid õiged või mitte (eespool viidatud kohtuotsus Beemsterboer Coldstore Services, punkt 40).

52 Afasia väidab, et Euroopa Kohtu lahendust eespool viidatud kohtuasjas Beemsterboer Coldstore Services ei saa põhikohtuasjas üle võtta, kuna ARH-l oli võimatu täita protokolli nr 1 artiklis 28 sätestatud kohustust säilitada asjassepuutuvaid dokumente vähemalt kolm aastat, sest enne selle aja möödumist hävisid tema tsehhid orkaanis. Sellise vääramatu jõu tõttu ei saa enam lahendada küsimust, kas sertifikaadid EUR.1 põhinesid eksportija esitatud valeandmetel, ning seetõttu tuleb ebaõigete sertifikaatide EUR.1 väljaandmine lugeda Jamaica ametiasutuste eksimuseks.

53 Need argumendid eiravad siiski asjaolu, et OLAF, võttes arvesse seda, et tal ei õnnestunud kaasata koostöösse kontserni Afasia omanikke, ning seda, et koos Jamaica ametiasutustega korraldatud inspekteerimise käigus ei leitud ARH tsehhidest ega tööruumidest dokumente, keskendus oma uurimises veodokumentidele ja Jamaica ametiasutuste käsutuses olnud dokumentidele, mis käsitlesid eksporditud kaubapartiisid, ning võrdles neil dokumentidel kajastatud andmeid Hiina tolli edastatud andmetega. Neist dokumentidest ja andmete võrdlusest lähtudes tegi ta järelduse, et andmed, mida ARH ja teised Jamaica eksportijad esitasid nende kaupade päritolu kohta Jamaica ametiasutustele, ei saanud olla õiged.

54 Nagu Itaalia valitsus ja komisjon õigesti märkisid, ei saa juhul, kui eksportijad on viinud ekspordiriigi ametiasutused eksitusse, pidada ebaõigete sertifikaatide EUR.1 väljaandmist nende ametiasutuste eksimuseks. Selle kohta nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, et üksnes pädevate asutuste tegevusest tulenevad eksimused loovad

aluse tollimaksu tollivormistusjärgselt sisse nõudmata jätmiseks. Kui niisugust eksimust ei ole, ei saa tollimaksu tasumise eest vastutav isik tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b alusel õiguspärasele ootusele tugineda (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused Faroe Seafood jt, punktid 91 ja 92, ning Agrover, punkt 31). Seetõttu ei ole vääramatu jõu esinemisest lähtuvad Afasia argumendid tulemuslikud.

55 Eeltoodut arvesse võttes tuleb teisele küsimusele vastata, et tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b tuleb tõlgendada nii, et olukorras, kus kaupade importimiseks liitu väljastatud sertifikaadid EUR.1 on tunnistatud kehtetuks põhjusel, et need sertifikaadid anti välja nõudeid rikkudes ning neil märgitud sooduspäritolu ei leidnud järelkontrolli käigus kinnitust, ei saa importija vaidlustada imporditollimaksu tollivormistusjärgset sissenõudmist, tuginedes asjaolule, et ei saa välistada, et osa kaubast on tegelikult sellise sooduspäritoluga.

Kohtukulud

56 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **Koostöölepingu ühelt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühma ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahel, millele on alla kirjutatud Cotonous 23. juunil 2000 ja mis kiideti ühenduse nimel heaks nõukogu 19. detsembri 2002. aasta otsusega 2003/159/EÜ, V lisa protokolli nr 1 artiklit 32 tuleb tõlgendada nii, et AKV riigi väljastatud sertifikaatides EUR.1 märgitud kaupade päritolu õigsuse järelkontrolli – mis on põhiliselt seisnenud uurimises, mille on korraldanud selles riigis ja selle riigi palvel komisjon, täpsemalt Euroopa Pettustevastane Amet – tulemused on siduvad sellise liikmesriigi ametiasutustele, kuhu need kaubad imporditi, juhul kui need ametiasutused on saanud dokumendi, milles on sõnaselgelt kinnitatud, et see AKV riik võtab need tulemused vastu kui enda omad, mida tuleb kontrollida eelotsusetaotluse esitanud kohtul.**

2. **Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 2700/2000) artikli 220 lõike 2 punkti b tuleb tõlgendada nii, et olukorras, kus kaupade importimiseks liitu väljastatud sertifikaadid EUR.1 on tunnistatud kehtetuks põhjusel, et need sertifikaadid anti välja nõudeid rikkudes ning neil märgitud sooduspäritolu ei leidnud järelkontrolli käigus kinnitust, ei saa importija vaidlustada imporditollimaksu tollivormistusjärgset sissenõudmist, tuginedes asjaolule, et ei saa välistada, et osa kaubast on tegelikult sellise sooduspäritoluga.**

Allkirjad